



บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1.1 ความหมายของ "การพัฒนา"

แนวคิดการพัฒนาเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่ใช้ในการอธิบายความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยเศรษฐศาสตร์การพัฒนาและสังคมศาสตร์ร่วมกันมองว่าการพัฒนาเป็นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านรายได้ สุขภาพ การศึกษา โอกาสทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของมนุษย์ (Todaro & Smith, 2020)

Seers (1969)

เสนอว่าการพัฒนาต้องตอบคำถามสามประการ ได้แก่ ความยากจน การว่างงาน และความเหลื่อมล้ำ หากตัวชี้วัดเหล่านี้ไม่ดีขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจจะไม่ถือว่าเป็นการพัฒนาอย่างแท้จริง

Sen (1999)

ให้ความหมายการพัฒนาว่าเป็นกระบวนการขยาย "เสรีภาพเชิงสาระสำคัญ" (substantive freedoms) ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการเลือก โอกาสทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า

World Bank (2020)

นิยามการพัฒนาน่าเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเพิ่มความเป็นอยู่ของประชาชนในภาพรวม โดยเน้นความยั่งยืน การมีส่วนร่วม และความเสมอภาคเป็นองค์ประกอบสำคัญ

📌 **ดังนั้น** การพัฒนาไม่ใช่เพียงการเพิ่มปริมาณผลผลิตหรือรายได้ของประเทศ แต่หมายถึงความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

สีบิตหลัก

1.2 มิติของการ พัฒนา: เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม





เศรษฐกิจ

มิติทางเศรษฐกิจมุ่งเน้นความเติบโตของรายได้ ความสามารถในการผลิต การจ้างงาน และความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ โดยมีกวดผ่านตัวชี้วัด เช่น GDP รายได้เฉลี่ยต่อหัว และผลิตภาพแรงงาน (Todaro & Smith, 2020)

สังคม

มิติทางสังคมเกี่ยวข้องกับการศึกษา สุขภาพ สวัสดิการ ความเสมอภาค ความปลอดภัยทางสังคม และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การพัฒนาสังคมต้องมุ่งลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน (UNDP, 2023)

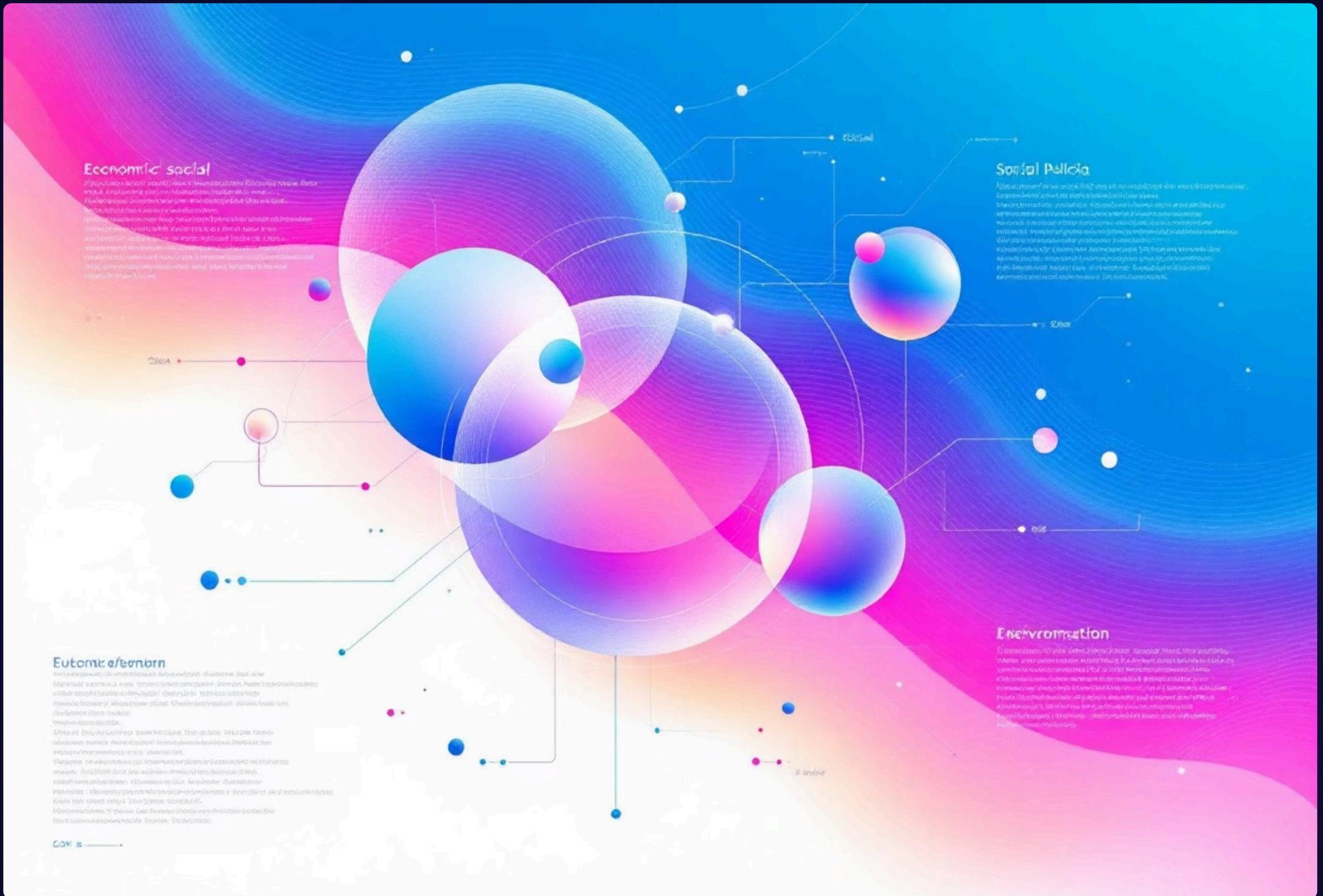
การเมือง

มิตินี้เกี่ยวข้องกับเสถียรภาพการเมือง ประสิทธิภาพของสถาบันรัฐ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบของรัฐบาล องค์ประกอบเหล่านี้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้นโยบายพัฒนา มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (Leftwich, 2000)

สิ่งแวดล้อม

แนวคิดการพัฒนายุคใหม่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ รัฐต้องดำเนินนโยบายที่ไม่ทำลายระบบนิเวศ และรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations, 2015)

สรุปมิติของการพัฒนา



การพัฒนาที่ดีต้องพิจารณาทั้งสี่มิติร่วมกัน เนื่องจากมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ตัวอย่างเช่น นโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งเติบโตโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอาจก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมในระยะยาว ซึ่งทำให้การพัฒนาไม่ยั่งยืน

1.3 บทบาทของรัฐในการพัฒนา

รัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนา วางนโยบายบริหารจัดการทรัพยากร และจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ บทบาทสำคัญของรัฐประกอบด้วย

01

วางกรอบนโยบายเศรษฐกิจและสังคม

รัฐต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและออกแบบนโยบายเพื่อผลักดันทั้งเชิงเศรษฐกิจและเชิงสังคม เช่น นโยบายการลดความยากจน นโยบายการเพิ่มผลิตภาพ และนโยบายสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (National Economic and Social Development Council, 2023)

03

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม

รัฐต้องกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาคุณภาพบุคลากรในประเทศ โดยใช้นโยบายภาษี การศึกษา และการสวัสดิการสังคม

02

การจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน

รัฐต้องลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การคมนาคม ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต ซึ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (World Bank, 2020)

04

การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง

การพัฒนาทำได้ต่อเมื่อสังคมมีเสถียรภาพ รัฐต้องรักษาความสงบ ความเชื่อมั่น และความต่อเนื่องของนโยบาย

1.4 นโยบายสาธารณะกับการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม

นโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม Anderson (2014) ให้นิยามนโยบายสาธารณะว่าเป็น "การกระทำหรือไม่กระทำของรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาสาธารณะ"

ในบริบทการพัฒนา นโยบายสาธารณะทำหน้าที่

- กำหนดเป้าหมายการพัฒนา
- กำหนดกลไกและเครื่องมือการพัฒนา
- จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร
- ติดตามประเมินผลการพัฒนา

ตัวอย่างนโยบายสาธารณะด้านพัฒนา

- นโยบายลดความยากจน
- นโยบายพัฒนาแรงงานทักษะสูง
- นโยบายด้านสังคม เช่น การประกันสุขภาพ
- นโยบายสิ่งแวดล้อม เช่น BCG Economy

📌 นโยบายสาธารณะจึงเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง "เป้าหมายการพัฒนา" และ "ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม"